

2024-12-23 Nr. 2024/IR260

Lietuvos Respublikos
švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

smmin@smsm.lt

Ievai Vedeikytei

Ieva.Vedeikyte@smsm.lt

DĖL ĮSAKYMO PROJEKTO DERINIMO LPS PASTABOS

Lietuvos psichologų sąjungos Edukacinės psichologijos komiteto pasiūlymai įsakymui “DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRO 2011 M. RUGSĖJO 30 D. ĮSAKYMO NR. V-1795 „DĖL MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, UGDYMO ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO”

Įsakymo 9. Pункte, komiteto manymu, yra netinkamai sudėlioti trumpiniai IUP ir PP – jie seka ne paskui pirmąkart pavartotas sąvokas, kurias turėtų koduoti.

Teisės akte sąvokos „mokinys“ ir „vaikas“ teisės akte vartojamos pramaišiu, nors jos nėra tapačios (mokinys gali būti ne vaikas, nes mokiniui gali būti virš 18 metų). Svarbu, kad teisės akte nebūtų likę dviprasmybių, kokios švietimo pagalbos paslaugos priklauso pilnamečiams ir nepilnamečiams asmenims. Pavyzdžiui, „41.16. Centro specialistai dirba komandiniu principu. Bendraudami su **mokiniu**, jie nuolat jį stebi ir, pagal savo profesinę kompetenciją, renka, analizuoja duomenis apie **vaiko** ugdymosi, elgesio, asmenybės ypatumus”; “29. Paslaugų teikimo paskirtis – padėti mokyklai sukurti tinkamas įtraukiojo ugdymo(si) sąlygas mokiniams, kai PPT ir (ar) kitų įstaigų pateiktų rekomendacijų nepavyksta įgyvendinti mokykloje, konsultuojant mokytojus, švietimo pagalbos ir kitus su mokiniu dirbančius specialistus bei darbuotojus, tėvus (globėjus, rūpintojus), siekiant plėtoti **vaiko** ugdymosi, socialinės adaptacijos galimybes, užtikrinant **mokinio** specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimą.“ ir t.t.

Taip pat kalbant apie mokinių teises gauti paslaugas, svarbu atsižvelgti, ar teisės akte visur atsižvelgiama į tai, kad mokinys gali būti pilnametis. Pvz, “11. Esant sudėtingiems atvejams dėl mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo, ugdymo pritaikymo ar švietimo pagalbos teikimo ir (ar) reikalingos tikslinės pagalbos, teisės aktų nustatyta tvarka mokinio **tėvai** (globėjai, rūpintojai) ar mokyklos, kurioje ugdomas specialiųjų ugdymosi poreikių turintis mokinys, **vadovas**, atsižvelgdamas į VGK rekomendacijas, dėl reikalingų paslaugų kreipiasi į trečiojo lygmens

(nacionalines) institucijas.” Vadovaujantis tokia formuluote, *pilnametis* mokinys neturi teisės pats asmeniškai kreiptis dėl reikalingų paslaugų į trečiojo lygmens institucijas, kas neskamba teisingai. Siūlome visame teisės akte peržiūrėti, ar teisėtai ir teisingai nutylimos galimybės pilnamečiams mokiniams gauti švietimo pagalbą.

Pastebime, kad, teikiant švietimo pagalbos paslaugas, mokinys turi būti pagalbos centre. Todėl siūlome, apibrėžiant bendradarbiavimo svarbą, visada minėti ir mokinį, pvz, kalbant apie bendradarbiavimą kaip vieną iš regioninių centrų funkcijų, šiame punkte mokinys neminimas: „30.2. bendradarbiavimo. Paslaugos teikiamos bendradarbiaujant su VGK, mokinį ugdančiais mokytojais, švietimo pagalbos ir kitais su mokiniu dirbančiais specialistais bei darbuotojais, tėvais (globėjais, rūpintojais), PPT specialistais ir kt.”

Teisės akte atskirai neaptariamas gabių mokinių (mokinių, turinčių individualius ugdymosi poreikius) ugdymas ir dėl to, galimai, ne visos teisės akto nuostatos atspindi jų poreikius. Pvz, 23. punkte kalbama apie tinkamą ugdymosi sąlygų pritaikymą ir minima, jog atsižvelgiama į “Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos 2 straipsnyje apibrėžtą tinkamą sąlygų pritaikymą”. Šis straipsnis apima tik tinkamų sąlygų pritaikymą neįgaliems vaikams.

Lietuvos psichologų sąjungos Vaiko psichologinės gerovės komiteto pastebėjimai apie „Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo ir švietimo pagalbos teikimo organizavimo tvarkos aprašą“

13 punkte nurodoma “rekomenduojama <...> mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičius neviršytų penktadalio tos klasės bendro mokinių skaičiaus.”- atsižvelgiant į dabartinių klasių dydį, penktadalis vaikų turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių yra gana didelis skaičius (pvz. 25 vaikų klasėje tai būtų 5 vaikai) ir gali apsunkinti kokybišką ugdymą kiekvienam klasėje besimokančiam vaikui. Galbūt vertėtų svarstyti apie mažesnę viršutinę ribą, pvz. ne daugiau 15 proc.

31 punkte - nėra atskirai įvardinta "psichikos ir elgesio sutrikimas". Kyla klausimas, kur patenka dėmesio sutrikimai, depresija, valgymo sutrikimai, elgesio sutrikimai, dėl kurių taip pat kyla specialiųjų ugdymosi poreikių?

32 punktas - nustebino formuluotė "gydytojai vaikų ir paauglių psichiatrai psichoterapeutai" – ar tikrai tokius specialistus planuojama įtraukti, ar visgi pasimetė kablelis tarp žodžių “psichiatrai” ir “psichoterapeutai”? Mūsų žiniomis yra vienetai specialistų, kurie yra ir vaikų psichiatrai, ir psichoterapeutai, tad labiau tikėtina būtų į komandą įtraukti vaikų ir paauglių psichiatrą ir atskirai – psichoterapeutą.

41.5 ir 41.14 punktai apie apgyvendinimą - su tėvais siūloma apgyvendinti atsižvelgiant į amžių ir emocinius ypatumus, galbūt vertėtų atsižvelgti į vaiko negalią?

Ir pora bendrų klausimų – pasvarstymų:

- kaip bus užtikrinamas bendradarbiavimas ir keitimasis informacija tarp įvairioms ministerijoms pavaldžių vaikais besirūpinančių institucijų, tokių kaip VTAT, PSC ir įvairūs stacionarai, PPT ir mokyklos, SADM ir savivaldybės socialinės įstaigos ir t.t.?
- manome, kad kai kuriais atvejais galimybės užtikrinti tinkamas ugdymo sąlygas mokiniams, turintiems SUP yra labai susijusios su klasės dydžiu – didelėse (25-30 mokinių) klasėse yra sudėtinga pasirūpinti visų vaikų saugumu, užtikrinti ugdymąsi vaikams, turintiems aukštą sensorinį jautrumą ir pan. Galbūt tai nėra šio aprašo objektas, bet žvelgiant iš vaikų psichologinės gerovės perspektyvos, atrodytų labai svarbu svarstyti apie mokinių skaičiaus klasėse mažinimą – tai padėtų labiau atliepti į įvairių vaikų emocinius bei ugdymosi poreikius.

Lietuvos psichologų sąjunga,

Edukacinės psichologijos komiteto pirmininkė Žydrė Arlauskaitė

Vaiko psichologinės gerovės komiteto pirmininkė Jurgita Smiltė Jasiulionė